

Er der andre ting, der ikke er med, som man kunne have ønsket sig? Igen er svaret ja, men naturligvis med fare for, at bogen ville være svulmet op, hvis man forsøgte at tilfredsstille alle ønsker. Personligt havde jeg gerne set lidt mere om spilteori, specielt dennes anvendelse inden for international politisk økonomi, herunder litteraturen om internationale regimer, samt diskussionen om absolutte og relative gevinster. Man kunne også spørge, om den regionale integration ikke i dag er så vigtig, at den kunne have fortjent et særskilt kapitel. Det er jo ikke bare i Europa, at der sker væsentlige ting på disse områder, men også i andre verdensdele som for eksempel illustreret ved den nordamerikanske frihandelsaftale, det nye økonomiske samarbejde i Stillehavsområdet, planerne for frihandel mellem landene i Sydøstasien og i det sydlige Latinamerika, m.m. Der sker også teoretisk interessante ting i forbindelse med denne regionale integration.

Endelig må vi konstatere, at bogen er meget angelsaksisk. Forfatterne har en forkærlighed for den engelske skole – og de skriver meget instruktivt herom. Men derudover er langt den største del af den omtalte litteratur amerikansk. Personligt skulle jeg sikkert være den sidste til at fremdrage dette forhold, idet jeg selv har lært meget under ophold i USA og værdsætter amerikanske måder at gribe tingene an på. Men der sker jo også interessante ting i andre dele af verden, i Europa vel blandt andet i Tyskland og Frankrig. Klassiske franske forfattere som for eksempel Raymond Aron og Jean-Baptiste Duroselle nævnes slet ikke.

På trods af de kritiske bemærkninger, der kan fremføres, skal der dog ikke herske tvivl om, at jeg finder bogen gan-

ske vellykket. I den udstrækning, der er ting, man gerne ville have haft med, som ikke er kommet med, kan man i undervisning jo altid supplere med anden litteratur. Den foreliggende bog vil give de studerende en forholdsvis hurtig, fornuftig, afbalanceret og velskrevet oversigt over de vigtigste debatter i studiet af international politik.

Finn Laursen
Institut for Statskundskab
Syddansk Universitet, Odense

Anders Berg-Sørensen (red.), *Politologi i praksis*, Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag, 1999, 251 s., kr. 248,00.

Ingen af de otte bidrag, der samlet udgør antologien *Politologi i praksis*, retter fokus på politisk markedsførings-teori. Det ville ellers have været velgørende. For bogens præsentation af sig selv kan læses som et praktisk eksempel på effektiv markedsføring.

Blot titlen: *Politologi i praksis*. En elegant, slagkraftig og fængende ord-sammensætning. Men er den dækkende for indholdet? Der er klart politologi i bogen. Men praksis? Bogens bagside informerer ærligt: „Hovedvægten i bogens otte artikler ligger på det empiriske eksempel, således at de aktuelle politologiske teorier ikke står alene, men udfyldes af konkret indhold“. På en interessant undtagelse nær er det præcis, hvad man får i bogen. Men hvem ville købe en bog med titlen „Empirisk illustrerende analyser med udgangspunkt i aktuelle politologiske teorier“?

Eller præsentationen af bogens forfattere: „yngre danske politologer“. Vi er mange danske politologer, der fik an-

Er der andre ting, der ikke er med, som man kunne have ønsket sig? Igen er svaret ja, men naturligvis med fare for, at bogen ville være svulmet op, hvis man forsøgte at tilfredsstille alle ønsker. Personligt havde jeg gerne set lidt mere om spilteori, specielt dennes anvendelse inden for international politisk økonomi, herunder litteraturen om internationale regimer, samt diskussionen om absolutte og relative gevinster. Man kunne også spørge, om den regionale integration ikke i dag er så vigtig, at den kunne have fortjent et særskilt kapitel. Det er jo ikke bare i Europa, at der sker væsentlige ting på disse områder, men også i andre verdensdele som for eksempel illustreret ved den nordamerikanske frihandelsaftale, det nye økonomiske samarbejde i Stillehavsområdet, planerne for frihandel mellem landene i Sydøstasien og i det sydlige Latinamerika, m.m. Der sker også teoretisk interessante ting i forbindelse med denne regionale integration.

Endelig må vi konstatere, at bogen er meget angelsaksisk. Forfatterne har en forkærlighed for den engelske skole – og de skriver meget instruktivt herom. Men derudover er langt den største del af den omtalte litteratur amerikansk. Personligt skulle jeg sikkert være den sidste til at fremdrage dette forhold, idet jeg selv har lært meget under ophold i USA og værdsætter amerikanske måder at gribe tingene an på. Men der sker jo også interessante ting i andre dele af verden, i Europa vel blandt andet i Tyskland og Frankrig. Klassiske franske forfattere som for eksempel Raymond Aron og Jean-Baptiste Duroselle nævnes slet ikke.

På trods af de kritiske bemærkninger, der kan fremføres, skal der dog ikke herske tvivl om, at jeg finder bogen gan-

ske vellykket. I den udstrækning, der er ting, man gerne ville have haft med, som ikke er kommet med, kan man i undervisning jo altid supplere med anden litteratur. Den foreliggende bog vil give de studerende en forholdsvis hurtig, fornuftig, afbalanceret og velskrevet oversigt over de vigtigste debatter i studiet af international politik.

Finn Laursen
Institut for Statskundskab
Syddansk Universitet, Odense

Anders Berg-Sørensen (red.), *Politologi i praksis*, Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag, 1999, 251 s., kr. 248,00.

Ingen af de otte bidrag, der samlet udgør antologien *Politologi i praksis*, retter fokus på politisk markedsførings-teori. Det ville ellers have været velgørende. For bogens præsentation af sig selv kan læses som et praktisk eksempel på effektiv markedsføring.

Blot titlen: *Politologi i praksis*. En elegant, slagkraftig og fængende ord-sammensætning. Men er den dækkende for indholdet? Der er klart politologi i bogen. Men praksis? Bogens bagside informerer ærligt: „Hovedvægten i bogens otte artikler ligger på det empiriske eksempel, således at de aktuelle politologiske teorier ikke står alene, men udfyldes af konkret indhold“. På en interessant undtagelse nær er det præcis, hvad man får i bogen. Men hvem ville købe en bog med titlen „Empirisk illustrerende analyser med udgangspunkt i aktuelle politologiske teorier“?

Eller præsentationen af bogens forfattere: „yngre danske politologer“. Vi er mange danske politologer, der fik an-

ledning til at justere vor selvopfattelse i positiv retning, da vi sammenlignede vore egne fødselsår med en ganske pæn del forfatternes. Tusind tak for det!

Bogens hovedintentioner er begge sympatiske. For det første at illustrere, hvordan nyere politologiske teorier kan anvendes i empirisk analyse. Der trækkes især på angelsaksisk teoridannelse, ofte med aner i nyere fransk tænkning, især Michel Foucaults diskursanalyse. På det felt skrives og kommenteres der meget. Teoretisk. Mens der er langt mellem de empiriske snapse. For det andet at skrive, så bogen kan fungere som introduktion til feltet for yngre årgange af samfundsvidenskabelige studerende. Det lykkes ganske godt for de fleste af forfatterne, når man betænkter, at de teoretiske forlæg i vid udstrækning benytter en begrebsverden, der ikke harmonerer med godt dansk.

Med udgangspunkt i Foucault modstiller Eva Sørensen og Jacob Torfing prægnant en klassisk suveræn og en diskursiv magtopfattelse. I en interessant analyse af de nordiske magtudredninger vises, hvordan den første norske magtudredning fra 1970'erne tog sit udgangspunkt i den suveræne, nedadstigende magtopfattelse, men at denne magtopfattelse først i den svenske magtudredning fra 1980'erne og mest klart i den danske, der fik startskuddet i slutningen af 1990'erne, er blevet suppleret med både et opadstigende magtperspektiv og et diskursivt magtbegreb. På den baggrund er deres illustrative, diskursive magtanalyse af etableringen af et kulturhus i Skanderborg skuffende. Den er stærkt aktørfokuseret, og magtbegrebet er symptomatisk nærmest helt fraværende i analysen.

Såvel Allan Dreyer Hansens som Henrik P. Bang og Torben Bech Dyrbergs

artikler beskæftiger sig med demokrati, netværkssamfund (governance) og politisk identitet. Hos Dreyer Hansen tages udgangspunkt i den klassiske danske demokratidiskussion mellem Hal Koch og Alf Ross, mens udgangspunktet hos Bang og Bech Dyrberg er angelsaksisk demokratiteori, især John Rawls. I forlængelse af deres respektive demokrati-perspektiver diskuterer begge artikler de udfordringer, demokratiet står overfor i et netværkssamfund, og de identiteter, der opstår i forbindelse hermed, især de såkaldte „hverdagsmagere“.

Det er i begge artikler uklart, om forfatternes diskussion af netværkssamfund er diskursiv, dvs. om de finder, at der i kredse i samfundet *tales om* en forandring fra klassisk hierarkisk styring (government) til netværksstyring (governance). Eller om de påstår, at samfundet *faktisk* har forandret sig i så henseende. Hvis det sidste er tilfældet - hvilket det af sprogbroen ofte forekommer at være - er det en påstand med tvivlsom empirisk gyldighed. Dels kan man spørge, om der overhovedet er noget nyt i netværksstyring i dansk sammenhæng. Helt siden de første korporative arrangementer etableredes i slutningen af sidste og begyndelsen af dette århundrede, har man kendt netværksstyring i Danmark. Dels er den netværksstyring, forfatterne interesserer sig for, ganske marginal. Symptomatisk drejer Hansens empiriske eksempel på et forhandlingsnetværk sig om et lokalråds engagement ved opførelsen af et springvand! Netværksaktiviteterne hos Bang og Bech Dyrberg befinder sig på samme niveau. Den langt, langt overvejende del af den offentlige politik i Danmark styres fortsat ved klassisk „government“. Intet tyder på, at en forandring er nært forestående.

Et andet problem, som også Dreyer Hansen kritisk fremfører (s. 71), er „hverdagsmageren“ som politisk kategori. Man kan spørge, om ikke kategorien alene er kommet til veje, fordi man har interviewet 25 meget specielle personer i et meget specielt og isoleret miljø i Danmark, nemlig Indre Nørrebro i København. Hverdagsmagerens ophavsmænd skylder stadig at påvise, at kategorien har nogen som helst gyldighed uden for en københavnsk bydels aktivistiske venstrefløjstradition. Hvis ikke, er den så specielt interessant?

Hanne Marlene Dahl er den af forfatterne, der har taget den stillede opgave mest alvorligt. Udførligt drøfter hun de metodiske overvejelser, hun må gøre sig, når hun vil gennemføre en diskursanalyse med kønsbriller, og redegør for de metodiske trin, hun tager i den konkrete analyse af tre betænkninger. Metodisk stringens er desværre en mangelvare inden for genren „diskursanalyse“, der oftest består af lidt henvisning til et ord hist og et andet ord pist.

Med udgangspunkt især i amerikeneren Eric A. Nordlingers og englænderen Bob Jessops statsteori opstiller Jens Peter Frølund Thomsen et teoretisk apparat til at analysere statslig autonomi. Konkret analyseres fire reformforsøg fra Margaret Thatchers regeringsperiode. Reformforsøgene er udmærket og kort beskrevet, men hvor bliver det specifikt statsanalytiske af i analysen? Staten bliver synonym med om ikke fru Thatcher i egen person, så hendes kabinet. Frølund Thomsen begrundet blandt andet dette med, at „en statsanalyse ... naturligt [vil] rette interessen mod den politiske ledelse, eftersom det formodes, at denne gruppe også kontrollerer den administrative ledelse“. Den lader vi lige stå et øjeblik!

Anders Berg-Sørensen foretager en udmærket indkredsning af en række af de orienteringspunkter, som en analyse af etik i politik og forvaltning kan have. Thomas Christiansen og Knud Erik Jørgensen diskuterer med udgangspunkt i Anthony Giddens' strukturteori traktatformer og forfatningsdannelse i EU og foretager herunder specifikt en analyse af processen frem mod vedtagelsen af Amsterdam-traktaten.

Thomas Pallesen har ikke lyttet til redaktørens anvisninger: Der er ikke for fem flade øre empirisk illustration i hans artikel. Til gengæld leverer han bogens mest originale og tankevækkende bidrag. Pallesen tager på prisværdig udomatisk vis den rational choice baserede, ny-institutionelle teori, han mestendels selv benytter i sin forskning, kritisk ved vingebenene. Teoriens påstået overlegne forskningseffektivitet er mest af alt udtryk for selvovervurdering: Når først de økonomiske institutionalister begynder at specificere aktørernes interesser, foretager operationaliseringer, opstiller institutionelle randbetingelser mv., så er teoriens højt besungne enkelthed pist borte, og man står tilbage med et teoretisk apparat, der er mindst lige så kompliceret som de udskældte sociologiske institutionalisters. Det leder til slut frem til en sober gennemgang af de institutionelle teoriers lighed og forskellighed. I stedet for de ulidelige stamme-krige manes til frugtbar dialog og komplementaritet. Måtte danske politologer uanset teoretisk tilbøjelighed tage ved lære af Pallesens eksempel på kritisk selvreflektion.

Erik Albæk
Institut for Økonomi, Politik
og Forvaltning
Aalborg Universitet